כיתה ד׳ · חוברת תרגול

שפה

עברית · קריאה, כתיבה ולשון

★ הספרייה הקסומה ★

מה מחכה בפנים?

חלקי הדיבר	התאמה במין ובמספר	צירופי סמיכות	מילות קישור
חיבור משפטים	אותיות השימוש	טקסט מידעי	כותרת ורעיון מרכזי
ניבים	כתיבת מכתב	כתיבת הזמנה	תשבץ מסכם

15 דפי תרגול · אתגרים ★★ · דפי תשובות להורים ולמורים

שם: _____ כיתה: _____

חלקי הדיבר

שם עצם – אדם, חיה, חפץ או מקום. פועל – מה עושים. שם תואר – מתאר איך משהו נראה או מה הוא.

ספר | קוראת | גדול | ספרנית | כותב | עתיק | מדף
מחפשים | צבעוני | מנורה | צוחקת | חכם | חתול | עף
מסקרן | ינשוף

מיינו את המילים מהמחסן לטבלה

שם עצם	פועל	שם תואר

בכל משפט: מתחו קו מתחת לפועל, והקיפו בעיגול את שם התואר

א. הינשוף החכם קורא ספר.

ב. החתולה הלבנה שוכבת על המדף.

ג. ילדים סקרנים מחפשים מפה עתיקה.

ד. הספר המעופף נוחת ליד המנורה.

1 ★★ אתגר כתבו משפט על הספרייה הקסומה, ובו שם עצם, פועל ושם תואר.

שם עצם ושם תואר

שם התואר מתאים לשם העצם: זכר או נקבה, יחיד או רבים. ספר גדול, ספרייה גדולה, ספרים גדולים, ספריות גדולות.

השלימו את הטבלה

יחיד (זכר)	יחידה (נקבה)	רבים (זכר)	רבות (נקבה)
גדול			
	חדשה		
		עתיקים	
			צבעוניות

הקיפו את שם התואר המתאים

א. הספרנית — חביב · חביבה · חביבים

ב. המדפים — גבוה · גבוהה · גבוהים

ג. המגילות — עתיקות · עתיקים · עתיקה

ד. הינשוף — חכמה · חכם · חכמים

ה. החתולים — רכים · רכות · רך

ו. המנורה — צהוב · צהובה · צהובות

בכל משפט יש טעות בהתאמה. כתבו את המשפט מחדש - נכון.

1. הספר האדומה נפל מהמדף.

2. בספרייה יש כורסאות נוחים.

3. הילדים הסקרניות פתחו את הקופסה.

נושא ופועל

הפועל מתאים למי שעושה את הפעולה: זכר או נקבה, יחיד או רבים, ובזמן הנכון – עבר, הווה או עתיד.

השלימו את הפועל בזמן הווה

הוא	היא	הם	הן
קורא			
	כותבת		
		לומדים	
			שואלות

כתבו את הפועל בצורה הנכונה. שימו לב למילת הזמן!

א. אתמול נועה _____ (קרא) ספר הרפתקאות.

ב. לפני שעה הילדים _____ (שאל) את הספרנית שאלה.

ג. מחר אני _____ (כתב) מכתב לסבתא.

ד. בשבוע שעבר אנחנו _____ (ביקר) בספרייה העירונית.

ה. עכשיו החתול _____ (ישן) על ערימת הספרים.

ו. בשבוע הבא התלמידים _____ (למד) על כדור הארץ.

1 ★★ אתגר כתבו את המשפט ברבים: **הילד קורא ספר מעניין.**

_____

2 ★★ אתגר כתבו את המשפט בנקבה: **התלמיד החדש כתב סיפור מצחיק.**

_____

צירופי סמיכות

צירוף סמיכות הוא שתי מילים שהולכות יחד ויוצרות שם חדש: ספר של ילדים = ספר ילדים. המילה הראשונה היא הנסמך, והשנייה היא הסומך.

כתבו את הצירוף בלי המילה ״של״

א. ספר של בישול ◀ _____ **ב.** חדר של קריאה ◀ _____

ג. מדף של ספרים ◀ _____ **ד.** כרטיס של קורא ◀ _____

ה. סיפור של הרפתקאות ◀ _____ **ו.** כיסא של עץ ◀ _____

מתחו קו בין הנסמך לסומך שמתאים לו

עט ●	● ספרים
כוס ●	● קוסם
תיק ●	● נוצה
שעון ●	● מים
ארון ●	● יד
כובע ●	● גב

טיפ: בצירוף סמיכות אפשר לשאול ״איזה?״ – איזה שעון? שעון יד. איזה תיק? תיק גב.

1 ★★ אתגר כתבו שלושה צירופי סמיכות שהנסמך בהם הוא **ספר**:

ספר _____ ספר _____ ספר _____

סמיכות עם שינוי

לפעמים הנסמך משנה את צורתו: ה׳ בסוף המילה הופכת לת׳ (ספרייה ◀ ספריית), והסיומת ״ים״ הופכת לסיומת ״י״ (ספרים ◀ ספרי).

כתבו את צירוף הסמיכות

עם ״של״	צירוף סמיכות
הספרייה של העיר	
שעה של סיפור	
מנורה של לילה	
ארוחה של בוקר	
ספרים של ילדים	
סיפורים של עם	
מדפים של עץ	

פרקו את הצירוף: כתבו אותו עם ״של״

א. חנות ספרים ◀ _____

ב. ספריית הכיתה ◀ _____

ג. שולחנות עבודה ◀ _____

ד. תמונת משפחה ◀ _____

בשעת סיפור ישבנו בחדר הקריאה של ספריית העיר. הספרנית הוציאה מארון הספרים ספר עתיק עם כריכת עור.

1 בקטע מסתתרים חמישה צירופי סמיכות. מצאו וכתבו אותם:

_____ _____ _____

_____ _____

📖 דף 7 · כיתה ד׳

מילות קישור

מילות קישור מחברות בין חלקי משפט ומראות את הקשר ביניהם.

ו	אבל	כי	לכן	למרות
הוספה	ניגוד	סיבה	תוצאה	ניגוד מפתיע

השלימו את מילת הקישור המתאימה מהטבלה

א. רציתי לשאול את הספר, _____ הספרייה הייתה סגורה.

ב. דנה הולכת לספרייה כל שבוע, _____ היא אוהבת לקרוא.

ג. ירד גשם חזק, _____ נשארנו בספרייה עוד שעה.

ד. _____ העייפות, המשכתי לקרוא עד הסוף.

ה. החתול קפץ על השולחן _____ הפיל את המנורה.

ו. רועי לא מצא את הספר במדף, _____ הוא שאל את הספרנית.

ז. הינשוף נראה ישנוני, _____ בעצם הוא הקשיב לכל מילה.

ח. לא יצאנו לחצר, _____ היה קר מאוד.

שימו לב: ו׳ החיבור נצמדת למילה שאחריה – ״והפיל״, ״וספר״.

1 ★★ אתגר השלימו במילים שלכם:

אני אוהב/ת לקרוא, כי _____

רציתי _____ , אבל _____

_____ , לכן _____

מחברים משפטים

חברו כל שני משפטים למשפט אחד בעזרת מילת הקישור שבסוגריים.
אפשר לשנות מעט את הסדר.

1. הספרייה נפתחה. ילדים רבים נכנסו פנימה. (ו)

2. מאיה רצתה לקרוא. היא שכחה את המשקפיים בבית. (אבל)

3. איתי צחק בקול. הסיפור היה מצחיק מאוד. (כי)

4. הספר היה מעניין. קראתי אותו פעמיים. (לכן)

5. היה רעש גדול בחוץ. הינשוף המשיך לישון. (למרות ש)

מתחו קו בין תחילת המשפט לסופו

הספר נקרע, ●	● אבל כל העותקים כבר היו מושאלים.
הספרנית ביקשה שקט, ●	● ואני נרדמתי באמצע.
רציתי ספר על החלל, ●	● לכן תיקנו אותו בנייר דבק.
סבא קרא לי סיפור, ●	● כי ילדים קראו בחדר.

6. (★★ אתגר) כתבו משפט אחד משלכם על הספרייה, ובו שתי מילות קישור.

אותיות השימוש

שבע אותיות יכולות להיצמד לתחילת מילה: מ ש ה ו כ ל ב. כדי לזכור אותן אומרים "משה וכלב".

פרקו כל מילה: אותיות השימוש + המילה עצמה

המילה	אותיות השימוש	המילה בלי אותיות השימוש
והספר	ו + ה	ספר
מהמדף		
לספרנית		
שבספר		
וכמגילה		
כשהחתול		
ומהספרייה		

הוסיפו אות שימוש (אחת או שתיים) כדי שהמשפט יהיה נכון

א. חזרתי _____ ספרייה הביתה.

ב. הספר מונח _____ תיק.

ג. החתול שאג _____ אריה.

ד. נתתי את הכרטיס _____ ספרנית.

ה. קראתי ספר על חתולים _____ ינשופים.

ו. זה הספר _____ קיבלתי מסבתא.

1 ★★ אתגר במילה **וכשהספרנית** מסתתרות ארבע אותיות שימוש! פרקו אותה:

_____ + _____ + _____ + _____ + _____

קטע מידעי

קראו את הקטע המידעי. שימו לב לכותרות – הן עוזרות למצוא מידע.

מהמגילה אל הספר

מגילות עתיקות

לפני אלפי שנים לא היו ספרים כמו שלנו. אנשים כתבו על לוחות חרס, על פפירוס – נייר שהכינו מצמח שגדל ליד נהר הנילוס – ועל קלף, שהוא עור מעובד של בעלי חיים. את הפפירוס ואת הקלף גללו למגילות ארוכות. כדי למצוא משפט באמצע המגילה, היה צריך לגלול ולגלול.

דפים שנכרכו יחד

לפני כאלפיים שנה התחילו לחתוך את הקלף לדפים ולתפור אותם יחד בצד אחד. כך נולד הספר בצורה שאנחנו מכירים. קל היה לדפדף בו, לכתוב על שני צדי הדף ולשאת אותו ממקום למקום.

מכונת הדפוס

במשך מאות שנים העתיקו אנשים כל ספר ביד, אות אחר אות. העתקה של ספר אחד נמשכה חודשים, ולכן ספרים היו נדירים ויקרים מאוד. לפני כשש מאות שנה בנה יוהאן גוטנברג בגרמניה מכונת דפוס. בעזרתה אפשר היה להדפיס עותקים רבים בזמן קצר, וספרים הגיעו לאנשים רבים.

1. על מה כתבו אנשים לפני שהיו ספרים? כתבו שני דברים.

2. למה היה קשה למצוא משפט במגילה?

3. למה ספרים היו יקרים לפני שהומצאה מכונת הדפוס?

4. מתחת לאיזו כותרת כתוב מי בנה את מכונת הדפוס?

   מגילות עתיקות | דפים שנכרכו יחד | מכונת הדפוס

5. ★★ אתגר מהו הרעיון המרכזי של כל הקטע? הקיפו.

   א. גוטנברג היה ממציא חשוב.

   ב. הספר השתנה במשך השנים – ממגילה לספר מודפס.

   ג. פפירוס עשוי מצמח שגדל ליד הנילוס.

כותרת וראיון מרכזי

קראו את הקטע על הינשוף. לכל פסקה בחרו כותרת מתאימה מהמחסן וכתבו אותה על הקו.

טיסה שקטה | ינשופים בספרים | צייד של לילה | עיניים וראש מסתובב

פסקה א: _____

רוב הינשופים צדים בלילה. ביום הם נחים בחור בעץ או בין הענפים, וכשהחושך יורד הם יוצאים לחפש מזון: עכברים, חרקים ולפעמים גם ציפורים קטנות.

פסקה ב: _____

לינשוף עיניים גדולות שרואות היטב גם באור חלש. העיניים שלו אינן זזות לצדדים, ולכן הוא מסובב את כל הראש. הינשוף יכול לסובב את ראשו שלושה רבעים של סיבוב – הרבה יותר מאיתנו.

פסקה ג: _____

הנוצות של הינשוף רכות מאוד, ובשולי הכנפיים יש להן קצוות דקים כמו שיניים של מסרק. בזכותן הינשוף עף כמעט בלי רעש, והטרף לא שומע אותו מתקרב.

1. איזו כותרת במחסן לא התאימה לאף פסקה? _____

2. כתבו במשפט אחד את הרעיון המרכזי של פסקה ב.

_____

3. איך עוזרות הנוצות לינשוף בציד? השתמשו במילה **לכן**.

_____

4. ★★ אתגר המציאו כותרת לכל הקטע. _____

ניבים

ניב הוא צירוף מילים שהמשמעות שלו שונה ממשמעות המילים עצמן.
"תולעת ספרים" היא לא תולעת – היא מי שאוהב מאוד לקרוא!

כתבו בריבוע את האות של הפירוש המתאים

1 שבר את הראש ☐	**א.** קרא אותו מהר ובהנאה
2 פתח דף חדש ☐	**ב.** חולמני, לא מרוכז במה שקורה
3 על קצה הלשון ☐	**ג.** התייאש והפסיק לנסות
4 הרים ידיים ☐	**ד.** התחיל מחדש, בלי להיזכר במה שהיה
5 עם הראש בעננים ☐	**ה.** חשב הרבה כדי לפתור משהו
6 קם על רגל שמאל ☐	**ו.** כמעט נזכר, אבל לא מצליח להגיד
7 בלע את הספר ☐	**ז.** במצב רוח רע מהבוקר

ניב או פשוטו כמשמעו? הקיפו.

א. נועה פתחה דף חדש במחברת וכתבה את התאריך. — ניב / פשוטו כמשמעו

ב. אחרי הריב, אורי ויובל החליטו לפתוח דף חדש. — ניב / פשוטו כמשמעו

ג. השם של הסופר היה לי על קצה הלשון, אבל לא נזכרתי. — ניב / פשוטו כמשמעו

ד. פתית שלג נחת לי על קצה הלשון. — ניב / פשוטו כמשמעו

1 ★★ אתגר בחרו ניב אחד מלמעלה וכתבו איתו משפט משלכם.

ניבים במשפטים

השלימו בכל משפט את הניב המתאים מהמחסן.

נפל לו האסימון | עשינו חיים | על קצה המזלג | מכל הלב | שם לב | בשתי ידיים

א. רועי ניסה וניסה, ובסוף _____ והוא פתר את החידה.

ב. בטיול השנתי _____ – שרנו, צחקנו ושיחקנו.

ג. הספרנית סיפרה לנו _____ על תולדות הספרייה, כי לא היה לה הרבה זמן.

ד. תודה _____ על המתנה המקסימה!

ה. דני לא _____ שהחתול נכנס לחדר ונרדם על הספרים.

ו. כשהציעו לנו לבנות פינת קריאה בכיתה, קיבלנו את הרעיון _____.

שימו לב: הניב מתאים את עצמו למשפט – ״נפל לו האסימון״, ״נפל לה האסימון״, ״נפל להם האסימון״.

1. מה פירוש הניב **נפל לו האסימון**? _____

2. ★★ אתגר כתבו משפט משלכם עם הניב **תולעת ספרים**.

_____

_____

כותבים מכתב

קראו את המכתב של יואב. כתבו בכל מסגרת את שם החלק במכתב.

פנייה | חתימה | מקום ותאריך | סיום | גוף המכתב

א

חיפה, 3 בדצמבר

ב

לשולה, הספרנית היקרה, שלום!

ג

רציתי להודות לך על שעת הסיפור ביום שלישי. הסיפור על הספר המעופף היה מצחיק ומרגש, וכל הכיתה הקשיבה בשקט. אחרי השיעור שאלתי את הספר הביתה וקראתי אותו עד הסוף. אשמח מאוד אם תספרי לנו עוד סיפור כזה בקרוב.

ד

בתודה ובהערכה,

ה

יואב מכיתה ד׳

1 למה כתב יואב את המכתב? כתבו שתי סיבות.

2 עכשיו אתם: כתבו מכתב קצר לסופר או לסופרת שאתם אוהבים. אל תשכחו פנייה, סיום וחתימה.

כותבים הזמנה

הזמנה טובה עונה על השאלות: מה? מתי? איפה? מי מזמין? ומה כדאי להביא?

בואו לערב סיפורים בפיג׳מות!

יהיו סיפורים, שוקו ועוגיות.

מחכים לכם!

1 בהזמנה הזאת חסרים פרטים חשובים. הקיפו את מה שחסר:

מה האירוע | מתי | איפה | מי מזמין

תכננו הזמנה משלכם לאירוע בספרייה הקסומה

מה האירוע?	
מתי? (יום, תאריך ושעה)	
איפה?	
מי מזמין?	
מה להביא?	

ההזמנה שלי

תשבץ הספרייה

פתרו את התשבץ, ואז ענו על שאלות הבונוס – כל אחת מנושא אחר בחוברת.

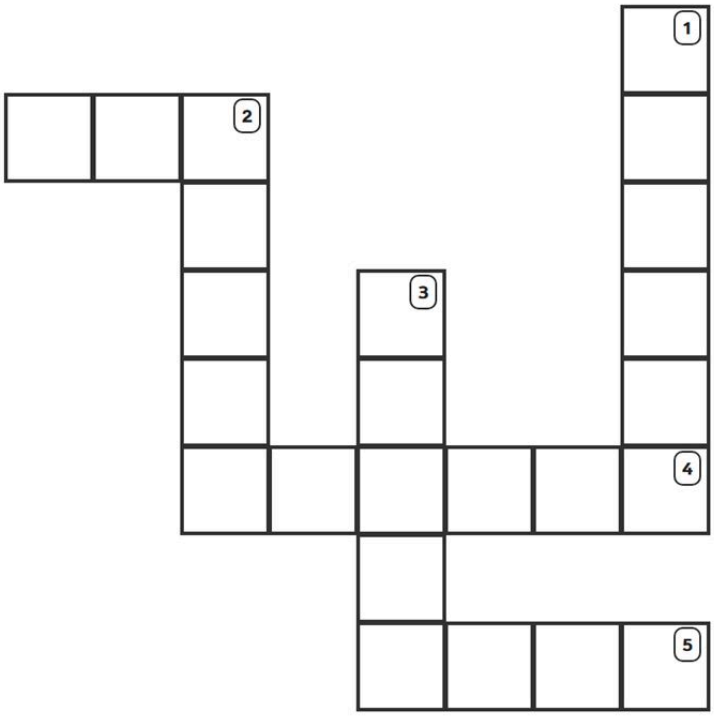

מאוזן

2 עליו מסדרים ספרים.

4 מקום מלא ספרים, שאפשר לשאול בו ספר.

5 פעם כתבו בה, אחרי שטבלו אותה בדיו.

מאונך

1 כדור שעליו מפת העולם.

2 מדליקים אותה כדי לקרוא בחושך.

3 ספר עתיק שגוללים.

שאלות בונוס

א. המילה **מנורה** היא: שם עצם / פועל / שם תואר

ב. הוסיפו שם תואר מתאים: מגילה _____

ג. צירוף סמיכות עם מנורה: מנורת _____

ד. הוסיפו ל**מדף** את אותיות השימוש ו + ה: _____

ה. רציתי לקרוא, _____ המנורה כבתה. (מילת קישור)

ו. מי שקורא ספר אחרי ספר הוא _____ ספרים. (ניב)

תשובות חלק ראשון

להורים ולמורים: התשובות לכל הדפים.

דף 2 · חלקי הדיבר

שמות עצם: ספר, ספרנית, מדף, מנורה, חתול, ינשוף.
פעלים: קוראת, כותב, מחפשים, צוחקת, עף.
שמות תואר: גדול, עתיק, צבעוני, חכם, מסקרן.
משפטים (פועל / שם תואר): א. קורא / החכם · ב. שוכבת / הלבנה · ג. מחפשים / סקרנים, עתיקה · ד. נוחת / המעופף.
אתגר – תשובה אפשרית: הספרנית החביבה מסדרת ספרים.

דף 3 · שם עצם ושם תואר

גדול, גדולה, גדולים, גדולות · חדש, חדשה, חדשים, חדשות · עתיק, עתיקה, עתיקים, עתיקות · צבעוני, צבעונית, צבעוניים, צבעוניות.
א. חביבה · ב. גבוהים · ג. עתיקות · ד. חכם · ה. רכים · ו. צהובה.
הספר האדום נפל מהמדף. · בספרייה יש כורסאות נוחות. · הילדים הסקרנים פתחו את הקופסה.

דף 4 · נושא ופועל

קורא, קוראת, קוראים, קוראות · כותב, כותבת, כותבים, כותבות · לומד, לומדת, לומדים, לומדות · שואל, שואלת, שואלים, שואלות.
א. קראה · ב. שאלו · ג. אכתוב · ד. ביקרנו · ה. ישן · ו. ילמדו.
אתגר: הילדים קוראים ספרים מעניינים (או: ספר מעניין). · התלמידה החדשה כתבה סיפור מצחיק.

דף 5 · צירופי סמיכות

א. ספר בישול · ב. חדר קריאה · ג. מדף ספרים · ד. כרטיס קורא · ה. סיפור הרפתקאות · ו. כיסא עץ.
עט נוצה, כוס מים, תיק גב, שעון יד, ארון ספרים, כובע קוסם.
אתגר – תשובות אפשריות: ספר ילדים, ספר קריאה, ספר שירים.

דף 6 · סמיכות עם שינוי

ספריית העיר · שעת סיפור · מנורת לילה · ארוחת בוקר · ספרי ילדים · סיפורי עם · מדפי עץ.
א. חנות של ספרים · ב. הספרייה של הכיתה · ג. שולחנות של עבודה · ד. תמונה של משפחה.
בקטע: שעת סיפור, חדר הקריאה, ספריית העיר, ארון הספרים, כריכת עור.

דף 7 · מילות קישור

א. אבל · ב. כי · ג. לכן · ד. למרות · ה. ו (והפיל) · ו. לכן · ז. אבל · ח. כי.
אתגר: תשובות אישיות.

דף 8 · מחברים משפטים

תשובות אפשריות: הספרייה נפתחה, וילדים רבים נכנסו פנימה. · מאיה רצתה לקרוא, אבל היא שכחה את המשקפיים בבית. · איתי צחק בקול, כי הסיפור היה מצחיק מאוד. · הספר היה מעניין, לכן קראתי אותו פעמיים. · למרות שהיה רעש גדול בחוץ, הינשוף המשיך לישון.
חיבור: הספר נקרע – לכן תיקנו אותו בנייר דבק · הספרנית ביקשה שקט – כי ילדים קראו בחדר · רציתי ספר על החלל – אבל כל העותקים כבר היו מושאלים · סבא קרא לי סיפור – ואני נרדמתי באמצע.

תשובות חלק שני

להורים ולמורים: התשובות לכל הדפים.

דף 9 · אותיות השימוש

מהמדף = מ + ה + מדף · לספרנית = ל + ספרנית · שבספר = ש + ב + ספר · וכמגילה = ו + כ + מגילה · כשהחתול = כ + ש + ה + חתול · ומהספרייה = ו + מ + ה + ספרייה.

א. מה (מהספרייה) · ב. ב (בתיק) · ג. כ (כאריה) · ד. ל (לספרנית) · ה. ו (וינשופים) · ו. ש (שקיבלתי).

אתגר: וכשהספרנית = ו + כ + ש + ה + ספרנית.

דף 10 · מהמגילה אל הספר

שניים מתוך: לוחות חרס, פפירוס, קלף.

כי המגילה ארוכה וגלולה – היה צריך לגלול ולגלול.

כי העתיקו כל ספר ביד, וההעתקה נמשכה חודשים, ולכן היו מעט ספרים.

מכונת הדפוס.

אתגר: ב.

דף 11 · כותרת ורעיון מרכזי

פסקה א – צייד של לילה · פסקה ב – עיניים וראש מסתובב · פסקה ג – טיסה שקטה.

לא התאימה: ינשופים בספרים.

תשובה אפשרית: לינשוף עיניים גדולות שרואות היטב באור חלש, ומכיוון שהן לא זזות הוא מסובב את כל הראש.

תשובה אפשרית: הנוצות רכות ויש להן קצוות כמו מסרק, לכן הינשוף עף בלי רעש והטרף לא שומע אותו.

אתגר – תשובה אפשרית: הינשוף, צייד הלילה.

דף 12 · ניבים

1 ה · 2 ד · 3 ו · 4 ג · 5 ב · 6 ז · 7 א.

א. פשוטו כמשמעו · ב. ניב · ג. ניב · ד. פשוטו כמשמעו.

דף 13 · ניבים במשפטים

א. נפל לו האסימון · ב. עשינו חיים · ג. על קצה המזלג · ד. מכל הלב · ה. שם לב · ו. בשתי ידיים.

נפל לו האסימון = הבין סוף סוף.

אתגר – תשובה אפשרית: אחותי היא תולעת ספרים – היא קוראת כל ערב.

דף 14 · כותבים מכתב

א. מקום ותאריך · ב. פנייה · ג. גוף המכתב · ד. סיום · ה. חתימה.

כדי להודות לספרנית על שעת הסיפור, וכדי לבקש ממנה לספר עוד סיפור.

דף 15 · כותבים הזמנה

חסרים: מתי, איפה, מי מזמין.

תכנון והזמנה: תשובות אישיות – בדקו שיש תשובה לכל חמש השאלות.

דף 16 · תשבץ

מאוזן: 2 מדף · 4 ספרייה · 5 נוצה.

מאונך: 1 גלובוס · 2 מנורה · 3 מגילה.

בונוס: א. שם עצם · ב. למשל עתיקה · ג. למשל מנורת לילה, מנורת קריאה · ד. והמדף · ה. אבל · ו. תולעת.

רוצים את כל השנה?

בקרוב

חוברת שפה שנתית מלאה לכיתה ד׳

כל החומר של השנה, עם מסלול שבועי

כל נושאי השנה	מסלול שבועי	תשובות מלאות
דקדוק, הבנת הנקרא, כתיבה ואוצר מילים	קצת בכל יום – בלי לחץ, עם התקדמות ברורה	להורים ולמורים, לבדיקה עצמית

★ תעודת קורא מצטיין ★

סיימתי את כל החוברת!

שם: _____ תאריך: _____